

have været gjort til Gjenstand for Undersøgelse. En almindelig Betragtning synes at have været den, at jeg har stillet Fordringerne for høit med Hensyn til de 12 Arbeidsdage, som ere satte, for at skjelne mellem de Valgere, der skulde have umiddelbart, og de, der skulde have middelbart Valg. Den ærede sidste Taler har paapeget det, som han har antaget at være min Grund dertil, og sikkert har det været min Grund, at jeg vilde hellere møde Bæbreidelse her i Rigsdagen for at have stillet Betingelsen for høi, end for at have stillet den for lav. Jeg har paa ingen Maade derved meent at have opstillet en afgjørende Regel; der vil Intet være overladt mere til en senere Behandling, end netop dette Punkt, og man vil i denne Henseende neppe kunne komme til noget andet Resultat end til et Skjøn; det vil siige, man vil enten, troer jeg, komme til en meget sammensat Maalestof, hvorved man maa tage mange forskjellige Hensyn, eller man vil komme til en, som fastsættes efter et Skjøn, og som i Tidernes Løb rimeligvis vil forandre sig, eftersom vi mere og mere blive fortrolige med at gaae paa egne Been og ikke være stadtigt i Ledebaand; thi det, længe at have været i Ledebaand, giver en vaklende Gang og Mistillid til sig selv og Andre. Denne Tillid maa først vækkes, denne Sikkerhed i Bevægelsen maa indtræde, førend man gjør Overgangen for brat. Jeg har i denne noget høie Betingelse for Valgretten troet at finde en Trost for dem, som ville blive staaende ved fødte Valgere, thi det er Noget af det, jeg troer vi i Særdeleshed maa se at komme bort fra; saaledes maa man ofte gaae frem i Verden; man maa bruge Noget, som man i sig selv forkaster, som Middel til at befrie sig for Noget, som man anseer for endnu forfæstligere. Man curerer Sygdommen ved Gift, men tager ikke Giften for dens egen Skyld. For mig er det en Sygdom, at man kan kjøbe sig til at blive en politisk Stør-

relse; det er efter min Dvertydning en af de største Sygdomme, at den Mand, som sidder høiest her i Staten, ikke betyder noget derved, men at selv den, der sidder allerlavest, naar han kun ikke har været dømt paa en uheldelig Maade, kan faae en politisk Betydning, naar han engang har været saa heldig at vinde en Sum Penge i Lotteriet, saa at han kan kjøbe sig en Gaard af en vis Størrelse; det antager jeg for et af de meest umoralske Principer, der eksistere. Menneskets Kamp i Verden er at overvinde Naturdrifterne: Egenkærlighed og Egennytte, og her sætter man en Præmie paa Egennytte; det har været en af de store Grunde til vore politiske Storme og Omvæltninger, og saalænge vi ikke komme til at begribe dette, saalænge ville vi stadigt blive under denne Bidst af Egennytte og det urigtigt forstaaede Herredomme. Jeg troer, at det be-roer paa en Misforstaaelse, naar man fra et Par Sider har meent, at jeg ikke har taget Hensyn til den Forpligtelse, som paaligger Huusmændene at hve Arbeidsdage. Jo, tilvisse har jeg taget Hensyn til den, jeg har netop opstillet Arbeidsdagene som Maalestof, for at gjøre det klart, at jeg betragter Arbejdet som en Naturalydelse, som man ogsaa skylder at lægge Mærke til. For mig har den Mand, som virkelig har ydet 3 Arbeidsdage, ydet et ligesaa godt Bidrag til Sognet, som den, der har ydet Værdien af 3 Arbeidsdage, saa jeg har paa ingen Maade tabt det af Sigte. Dersom man derimod mener, at deres Forpligtelse til at hve dem skulde være nok, saa har det ikke været min Mening; min Mening har været, at de kun skulde tages i Betragtning, forsaavidt de virkelig af Communen blive benyttede; men forsaavidt som noget som helst Arbejde bliver benyttet af Sognet til Communens Bedste, forsaavidt bør det efter min Mening tages i Betragtning.